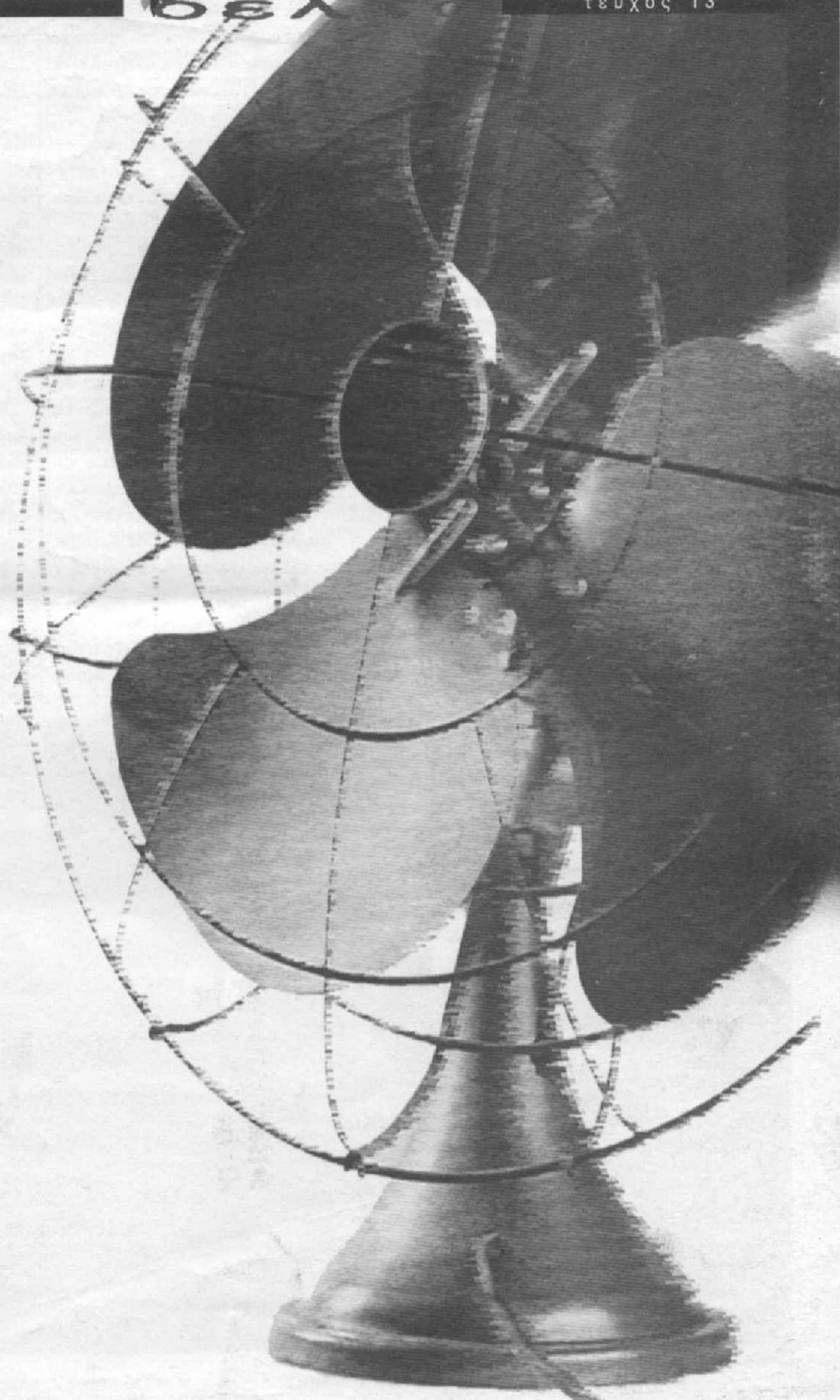


αστρικός ομήγεας

οκτώβρης 2001

68λ

τεύχος 13



Παγκοσμιοποίηση ή Εθνικοποίηση;

Δυστυχώς η μόδα και οι μύθοι είναι ισχυρότεροι από την πραγματικότητα, ειδικά στην περίπτωση της παγκοσμιοποίησης. Αυτή η λέξη, που τα τελευταία χρόνια έχει πληθωριστική χρήση, μας ταλαιπωρεί και θα μας ταλαιπωρεί με τις ποικίλες παρερμηνείες της. Το τι είναι, μέχρι που φτάνει και ποιά είναι τα χαρακτηριστικά όσων εναντιώνονται σε αυτήν, είναι μια μεγάλη συζήτηση που φυσικά δεν περιέχεται στην απλοϊκή κριτική μιας αντι-παγκοσμιοποίησης που λαμβάνει διαστάσεις μόδας.

Μύθοι και πραγματικότητα λοιπόν, που ικανοποιούν τις κινήσεις των αφεντικών: κινήσεις που χαρακτηρίζονται από την κατάργηση παλιών συνόρων και θεσμών και την ταυτόχρονη οικοδόμηση νέων. Και όταν μιλάμε για σύνορα δεν εννοούμε μόνο τα γεωπολιτικά. Όσο και να μας παραμυθιάζουν ότι το έθνος-κράτος πεθαίνει, αυτό επιζεί και εξακολουθεί να λειτουργεί ως παραγωγός ιδεολογίας ενάντια στην ταξική συνείδηση. Ταυτόχρονα ο αντιαμερικανισμός παραμένει στην πρώτη γραμμή κάθε πατριωτικής επιχειρηματολογίας αλλά και διαφόρων αντιεξουσιαστικών τάσεων, ενώ ο τριτοκοσμισμός επανέρχεται τελευταία ως πλανητικός ανθρωπισμός (μαζί με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) που διαβρώνει την πολιτικοποίηση της αντίστασης μέσα στις

δυτικές μητροπόλεις. Η ανθρωπιστική απαίτηση για την επιβολή του φόρου Τόμπιν στις κινήσεις κεφαλαίων, είναι ό,τι πρέπει για τη χρηματοδότηση μιας κοινωνικής πολιτικής της νεο-σοσιαλδημοκρατίας. Έτσι το πρόσωπο του έθνους-κράτους αλλάζει πολλές μάσκες. Πρόκειται για χαρακτηριστικά που βρίσκονται μέσα σε σύνορα και δεν είναι προνόμιο μιας υπερδύναμης· η παγκοσμιοποίηση κινείται μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον κατακερματισμένο και διαχειρίσιμο από τις εθνικές ιδεολογίες των αφεντικών και τη βία τους.

Είναι εύκολο να μιλάς για ό,τι συμβαίνει αλλού και δύσκολο για ό,τι συμβαίνει δίπλα σου. Παραδείγματα; Αμέτρητα! Το κεφάλαιο επελαύνει όχι μόνο γιατί πυροβολεί τον Τζουλιάνι σε μια διαδήλωση, αλλά πολύ περισσότερο γιατί σκοτώνει μετανάστες στα σύνορα και γιατί οι μητροπόλεις κατακλείονται από την επιτήρηση της αστυνομίας. Δεν είναι λοιπόν η αντι-χρηματοπιστωτική λαϊκιστική φιλολογία που αποτυπώνει την ωμή πραγματικότητα. Παγκοσμιοποίηση είναι ο ελληνικός στρατός στη Μακεδονία, όπως σε Κόσοβο, Βοσνία και Αλβανία. Η στρατιωτική έκφραση του ελληνικού ιμπεριαλισμού δεν είναι "εμφυλής" για πολλούς αντιπαγκοσμιοποιημένους αγωνιστές, πόσο μάλλον οι "σιωπηλές" επενδύσεις και η "αξιοποίηση" των βαλκάνιων προλε-

τάρων από το ελληνικό κεφάλαιο. Σύμμαχός του οι αντι-νατοϊκές απόψεις τύπου ΚΚΕ και κάθε πατριωτικής απόχρωσης, που φωνάζει "κανένas φαντάρος έξω από τα σύνορα" αλλά μέσα από τα σύνορα η πατρίδα πρέπει να φυλάσσεται από στρατό, συνοριοφύλακες και πέζες περιπολίες.

Εδώ βρίσκεται η διαφορά, να αντιλαμβάνεται κανείς την τοπική καπιταλιστική πραγματικότητα και να δρα εναντίον της ως μη-ειρηνικό ανταγωνιστικό πολιτικό υποκείμενο, και όχι ως μια πατριωτική/ χίτικη/ φοιτητική αριστερά που διαμαρτύρεται για την επίθεση σε μια ειρηνική διεθνή διαδήλωση ή για την καταπάτηση από την ιταλική αστυνομία του ελληνικού εδάφους ενός πλοίου, έχοντας τη συμπαράσταση του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών.

Η μόδα της αντιπαγκοσμιοποίησης αναζητά διεθνείς συνδιασκέψεις και ιδρύματα όσο πιο μακριά γίνεται από την καθημερινότητά της. Αλλαγή περιβάλλοντος ή τουρισμός; Δεν αναρωτήθηκε κανείς ότι στη Θεσσαλονίκη εδρεύουν ήδη 2 Ευρωπαϊκές Υπηρεσίες με άμεσο ενδιαφέρον για τον εθνικό κορμό; Ο Οργανισμός Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων και το Κέντρο για την Επαγγελματική Κατάρτιση (CEDEFOP) δεν αναβαθμίζουν απλά τον μητροπολιτικό χαρακτήρα της συ-



editors

Ο αστικός τομέας δ είναι έντυπο χωρίς αντίτιμο που μοιράζεται σε σταθερά και μη (:) σημεία της πόλης. Εκδίδεται από άτομα που λειτουργούν στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Περιστερίου (Καρνάτιδος 166, πλατεία Δέγλερη). Στόχος είναι τα κείμενά μας να γίνονται όλο και πιο σαφή πολιτικά συνδεδεμένα πάντα με την πραγματικότητα. Η δημοσίευση μεταφράσεων έχει τη λογική της επαφής με το διεθνές περιβάλλον και με απόψεις για ζητήματα που παρουσιάζουν αναλογίες και φυσικά διαφορές με το εσωτερικό, χωρίς απαραίτητα να συμφωνούμε σε όλα. Το κοινωνικό εργοστάσιο της μητρόπολης εντείνει τις επιθέσεις του και ο κλοιός ολοένα σφίγγει: οι προκλήσεις των εποχών παραμονεύουν...

το κράτος-επιτήρηση

είναι ένα κομμάτι στην αλυσίδα παραγωγής

εδώ ο επιστάτης δεν κρατάει χρονόμετρο

αλλά αυτόματο



μπρωτεύουσας, η οποία διαθέτει αρκετές υποδομές με βαλκανικό και ευρύτερο προσανατολισμό:

- Το ετήσιο συνέδριο "Thessaloniki Economic Forum".
- Το Διαβαλκανικό και Παρευξείνιο Επιχειρηματικό Κέντρο (ΔΙΠΕΚ).
- Το γραφείο αντιπροσωπείας της Παγκόσμιας Τράπεζας.
- Η ίδρυση και λειτουργία της Τράπεζας Ανάπτυξης Εμπορίου Ευξείνου Πόντου (BSTDB).

- Το Χρηματιστηριακό Κέντρο Θεσσαλονίκης (ΧΚΘ) με σκοπό την εισαγωγή και διαπραγμάτευση μετοχών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια.

Η Θεσσαλονίκη με τα γεωπολιτικά της πλεονεκτήματα, που της επιτρέπουν έναν δυναμικότερο ευρωπαϊκό και εθνικό ρόλο, αποτελεί μαζί με την Αθήνα αιχμή του ελληνικού επεκτατισμού ιδιαίτερα προς τα Βαλκάνια. Δεν εννοούμε με αυτό ότι πρέπει να ζούμε με σκοπό τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που θα γίνει εκεί το 2003. Η ποιότητα της πολιτικής δράσης ξεκινάει από αλλού, από την αντίληψη του ζωτικού μας χώρου και της ταξικής καθημερινότητας. Είναι κρίμα όμως το "αντι-ιμπεριαλιστικό" προφίλ ιδίως της

Θεσσαλονίκης (και της Αθήνας) να ταυτίζεται με τις αντι-νατοϊκές κινητοποιήσεις του ΚΚΕ και της πατριωτικής Αριστεράς. Σημασία για μας έχουν τόσο οι πολιτικές αναφορές και θέσεις που εξηγούν την πραγματικότητα και υποδεικνύουν τον ταξικό εχθρό, όσο και η αυτονομία της αντεθνικής δράσης. Παγκοσμιοποίηση ή εθνικοποίηση, θεωρούμε την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη ως ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις των Βαλκανίων, που ενισχύονται από την εσωτερική και εξωτερική πολιτική των ελληνικών αφεντικών.

Εμείς δεν επικαλούμαστε το λαό αλλά την τάξη. Αντίθετα αυτό που κυριαρχεί στις διεθνείς πορείες είναι η κληρονομιά του παρελθόντος: ο λαός και η ετερόκλητη μάζα, έννοιες που παρερμηνεύουν πάντα την ιστορία και την κατευθύνουν προς το ποσοτικό στοιχείο της πολιτικής. Όποια αξιολογία στοιχεία παρεμβαίνουν εκεί, δυστυχώς αλέθονται μέσα στο μπερδεμένο κλίμα. Για να το ξεκαθαρίσουμε: ανταγωνιστική δράση δεν υπάρχει χωρίς εργατική δράση, χωρίς τη συνείδηση του τρόπου παραγωγής και της μισθωτής εργασίας που αποτελούν τη βάση της βίας και του πολιτισμού των αφεντικών. Και αυτό δεν είναι εργατισμός, όπως πολύ εύκολα μπορεί να ειπωθεί.

Ας στείλουμε επομένως τον αριστερό αν-

θρωπισμό στον τάφο και ας επαναφέρουμε την προλεταριακή ανεξαρτησία ενάντια σε μια εχθρική στην ουσία πολυσυλλεκτικότητα. Αυτή η ανεξαρτησία (και όχι ομοιομορφία) είναι που φοβίζει το κεφάλαιο, αφού αποτελεί πάνω απ' όλα μια διαδικασία διαχωρισμού από την οντότητα της σοσιαλδημοκρατίας. Αυτός ο διαχωρισμός όμως απαιτεί νέες ρήξεις και νέους δρόμους.

Πρέπει λοιπόν να ξεφύγουμε από τη δύνη μιας υποκοιλούτσρας που εγκλωβίζει, έτσι επειδή η πολιτική ακούγεται ντεμοντέ, έτσι επειδή πέθαναν οι ιδεολογίες. Άλλωστε θεωρούμε τις ιδεολογίες εχθρό της θεωρίας, εχθρό του σχεδιασμού σύμφωνα με τις ανάγκες της πραγματικότητας που αλλάζει. Ότι έχουμε απέναντί μας είναι η πολιτική και η οικονομία του κεφαλαίου, οι κυρίαρχες κοινωνικές σχέσεις και δομές, που δεν αντιμετωπίζονται με μια εναλλακτική κοινωνικότητα. Όχι να απαρηθούμε την πολιτιστική πλευρά της δράσης μας, αλλά να τη δούμε ως μέρος της ανταγωνιστικής πολιτικής επίθεσης, που ξεκινάει από την παραγωγή και επεκτείνεται σε όλη την κοινωνία.

Πολιτικής με όλη τη σημασία της λέξεως!



Η πόλη είναι ο χώρος της ιστορίας και ταυτόχρονα συνείδηση του παρελθόντος. (Γκυ Ντεμπόρ)

Κάθε γωνιά της πόλης είναι και μια στροφή με απρόβλεπτες προοπτικές: οπισθοδρόμηση, ματαιοδοξία, προδοσία, σύγκρουση. Τί γίνεται ανελιγμένο και τί όχι είναι μεγάλη κουβέντα. Είναι σίγουρο πως στα μάτια της καταναλωτικής μάζας κάθε αστική διαδρομή κάνει την ιδιαιτερότητά της, αλέθεται στην ταχύτητα κυκλοφορίας και χάνεται μέσα στην αμνησία της. Μονοτονία, καταναλωτισμός και αναισθησία, είναι οι κυρίαρχες σχέσεις με το τοιμεντιένιο περιβάλλον. Καθόλου αντίληψη δηλαδή, η αδιαφορία καταργεί τον συνειδητό χρόνο και βλέπει τα πάντα ομοιόμορφα.

Ωστόσο κάποιοι τόποι περιέχουν μια έντονη ιστορικότητα. Και αυτό γιατί η δράση των πολιτικών υποκειμένων, τους έχει τοποθετήσει σε φωτεινές θέσεις. Γι' αυτούς τους τόπους έχουν γραφτεί χιλιάδες λέξεις που δεν είναι προϊόν φαντασίας. Πριν από το μελάνι, οι δρόμοι των πόλεων έχουν διαπεραστεί από αίμα και βία, από χαρά και λύπη, από μίσος και φόβο. Μια ολόκληρη πόλη, μια συνοικία, ένα κτίριο, ένας δρόμος, αποτελούν μέρος μιας ιστορίας, που όμως ξεχνιέται πολύ εύκολα.

Είναι η ιστορικότητα ένα μουσείο; Αυτό επιδιώκουν οι αρχιτέκτονες και οι πολεοδόμοι. Η πόλη-γκαλερί για τουρίστες αλλάζει ντεκόρ ανάλο-

ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

γα με τα σχέδια των εμπόρων του κόσμου. Ωστόσο τα μνημεία χωρίς μνήμη δεν γκρεμίζουν την ιστορική μας γνώση.

Είναι η ιστορικότητα συναίσθημα; Μπορεί, αλλά όχι ρομαντισμός, όχι ένα ερωτευμένο ζευγάρι που φιλιέται με φόντο μπαρόκ αρχιτεκτονική. Συναίσθημα που δεν διεκδικεί τίτλο αυθεντικότητας έναντι άλλων, συναίσθημα που πηγάζει από την επαφή με την πραγματικότητα.

Είναι η ιστορικότητα συνείδηση; Αδιαμφισβήτητη ναι! Γνώση του χώρου και των πολιτικών αλλαγών, αλλά πάνω απ' όλα κίνηση και σύγκρουση αντίπαλων στρατοπέδων.

Μέσα στους δρόμους της πόλης, μέσα στην καρδιά της κοινωνικότητας, είναι που νιώθεις ιστορικό υποκείμενο όταν έχεις τη δύναμη να παρεμβαίνεις οργανωμένα. Αλλά γι' αυτό δεν αρκεί να αντιλαμβάνεσαι του οδοστρωτήρα της αναδιάρθρωσης που πλησιάζει και ισοπεδώνει τα πάντα στο πέρασμά του. Χρειάζεται να οικοδομείς συνεχώς το τείχος της προλεταριακής αδιαλλαξίας ενάντια στις παγίδες του κεφαλαίου. Χρειάζεται με το συλλογικό πρόσωπο του μίσους να κατεδαφίζεις το αποκαυνωμένο βλέμμα της εξατομικεύσεως και της ματαιοδοξίας.

Να βάξεις μπροστά τη μηχανή του ταξικού ανταγωνισμού. Να κινείς την ιστορία...

Στην αρχή ήθελαν να το βαφτίσουν, μετά να το "υιοθετήσουν και τελικά το επένδυσαν, κάνοντας την κατάλληλη κίνηση για τέτοιες περιπτώσεις. Το κεφάλαιο σκέφτεται τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα.

Όταν το 1990 έπεφταν τα καθεστώτα των βαλκανικών χωρών, το ελληνικό κεφάλαιο έτριβε τα χέρια του, αφού το ενδεχόμενο που μπορεί να είχε στο νου του ήδη από τη δεκαετία του '80, έγινε πραγματικότητα. Νέες αγορές, νέες υπεραξίες, νέα εργατική δύναμη. Αν οι μέχρι τώρα επενδύσεις έχουν επι-

λογιών (ηλεκτρονικά, υπολογιστές, λογισμικό και τηλεπικοινωνίες). Και βέβαια μην ξεχνάμε τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ιδίως της βόρειας Ελλάδας) που δραστηριοποιούνται σε επενδύσεις εντάσεως εργασίας (φασονάδικα).

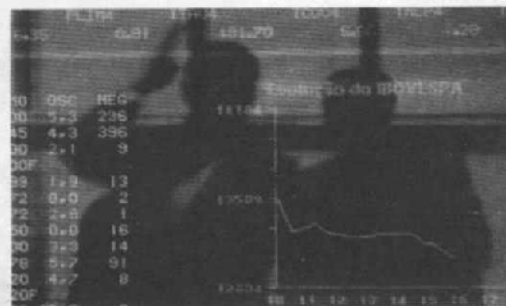
Η πρόσφατη κρίση στη Μακεδονία όντως προβληματίζει το ελληνικό κεφάλαιο, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν παρακολουθεί τις εξελίξεις από θέση άμυνας ή κομπάρσου, όπως συχνά προβάλλεται. Άλλωστε ο μέχρι στιγμής επενδυτικός οργανισμός της δεκαετίας του '90 μέσα σε συνθήκες συνεχούς-κυλιώμε-

τυχία για τα αφεντικά και μέλλον, εξαρτάται και από την πολιτική ρευστότητα της περιοχής.

Παίρνοντας ως παράδειγμα την περίπτωση των Σκοπίων, βλέπουμε ότι αυτό που προέχει προς το παρόν για την ελληνική εξωτερική δεν είναι τα οικονομικά μεγέθη αλλά ο βαθμός διεύθυνσης στις τοπικές αγορές, που ανοίγει δρόμο για πολιτικές και πιο κυνικά στρατιωτικές παρεμβάσεις του ελληνικού ιμπεριαλισμού. Ο ισχυρός οικονομικός επεκτατισμός των επενδύτων ακολουθείται από το πολιτικοστρατιωτικό σκέλος του κράτους.

Σε κοινωνικό επίπεδο, η επιθετικότητα της ελληνικής πατριωτικής βάσης προς τη Μακεδονία μετεξελίχθηκε από εχθρική σε "φιλική" μετά τις τελευταίες εξελίξεις. Από την απαίτηση εισβολής στο γειτονικό κράτος λόγω του ονόματος, ο ελληνικός λαός "ανακάλυψε" σαν επαγγελματίας διπλωμάτης, πως είναι προτιμότερο να ταχθεί στο πλευρό των ομόθρησκων σλάβων ενάντια στους εξτρεμιστές, "τρομοκράτες" κωλοαλβανούς που αναστατώνουν την επενδεδυμένη Βαλκανική. Μέσα κι έξω λοιπόν από την Ελλάδα, ο Νο 1 κίνδυνος ξεκινάει πάντα από "Α".

Συγκριτικά με την εγχώρια αγορά των 10 εκατ., αυτή των 65 εκατ. πολιτών της Βαλκανικής αποτελεί διέξοδο για τα ελληνικά αφεντικά. Και ως καταναλωτές αλλά κυρίως ως διαθέσιμη εργατική δύναμη. Όχι μόνο φτηνή αλλά σε πολλές περιπτώσεις με γνώσεις, που προέρχονται από τις δομές του πρώην ανατολικοευρωπαϊκού φορντικού γραφειοκρατικού καπιταλισμού. Είναι επομένως μια αποθήκη ζωντανής εργασίας, αναξιοποίητης και σημαντικής για τα ελληνικά αφεντικά, που επενδύουν σε παραδοσιακούς τομείς, όπως στην εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου, αλλά και στην παραγωγή νέων τεχνο-



εθελοντές και επενδυτές

νης κρίσης δεν πραγματοποιήθηκε; Οπότε μπορεί να ανησυχεί για τον ενδοϊμπεριαλιστικό ανταγωνισμό που αναδεικνύει η συγκεκριμένη κρίση, αλλά δε σημαίνει ότι θα κάνει πίσω, όταν ήδη έχει πατήσει γερά τα πόδια του στην ευρύτερη περιοχή.

Μπροστά στην αποσταθεροποίηση ή στον πιθανό διαμελισμό της Μακεδονίας (όπως και του Κοσόβου), τα ελληνικά αφεντικά δε θα αποσύρουν τις επενδύσεις τους από την περιοχή. Το πιθανότερο είναι ότι θα συνεχίσουν της επέλασής τους. Κάθε κρίση ρίχνει τις τιμές και υποτιμά το προλεταριάτο, σκληραίνοντας τις ήδη υπάρχουσες συνθήκες ομηρείας. Περαιτέρω επέκταση λοιπόν, με ακόμα πιο άμεση όμως συνεργασία οικονομικής, διπλωματικής και στρατιωτικής μηχανής του ελληνικού κεφαλαίου.

Αυτό που κάνει πιο εμφανή και συντονισμένη τη συνεργασία επενδυτών και κράτους σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής, δεν είναι η σοβαρότητα της κρίσης (που μπορεί να ξεφουσκώσει) αλλά η ωριμότητα και οι απαιτήσεις του ελληνικού καπιταλισμού, που βρίσκεται σε θέση ισχύος (ιδίως στο εσωτερικό) μετά από μια δεκαετία συνεχούς λεηλασίας.

"Ισχυρή Ελλάδα" για τα ελληνικά αφεντικά σημαίνει εκμηδένιση του εσωτερικού ταξικού εχθρού. Και ακόμα χειρότερα σημαίνει ότι προτεραιότητά "μας" είναι η Γένοβα και όχι ο ελληνικός στρατός στη Μακεδονία, στάση που αποπροσανατολίζει την ταξική πάλη από τον αληθινό εχθρό της: την πατρίδα, το λαό και τον εθνικό κορμό.

η επίθεση των "ειρηνόφιλων"

έχει ξεκινήσει εδώ και χρόνια από το εσωτερικό των μητροπόλεων

"Όχι" σε επίθεση των αμερικανών, "όχι" σε ενδεχόμενο χτύπημα εναντίον μη στρατιωτικών στόχων, "όχι" στη συμμετοχή της Ελλάδας σε στρατιωτικές επιχειρήσεις. Βοήθεια οι Έλληνες!! Όλοι ξέρουν ότι το Αφγανιστάν είναι πιο μακριά από τη Βοσνία και το Κόσοβο. Βλέπετε η γεωγραφία αρέσει πολύ στους πατριώτες. Αλήθεια, γιατί φοβούνται οι "ειρηνόφιλοι"; Μήπως έχουν κι αυτοί λερωμένη τη φωλιά τους; Μήπως το αίμα των μουσουλμάνων της Βοσνίας δεν ξεπλένεται τόσο εύκολα από τα χέρια των εδώ ορθόδοξων ανεπτυγμένων; Κανείς τους δε νιώθει τύψεις; Όταν συμμαχούσαν με τους σερβοφασίστες αδελφούς τους, δε συμμετείχαν σε μια σύγκρουση πολιτισμών.

Αυτό που τους ενδιαφέρει δεν είναι η θρησκεία των "άλλων": είναι η τσέπη τους, είναι η υπεραξία που αντλούν από τη φτηνή εργασία των "κατώτερων". Οι αντι-αμερικάνοι, οι έλληνες, επιλέγουν συνειδητά σύμφωνα με τα συμφέροντά τους. Πριν ήταν η "εγκληματικότητα" των μεταναστών, τώρα είναι και η τρομοκρατία των "φανατικών".

Οι "ειρηνόφιλοι" λοιπόν είναι αδίστακτοι, ανεξάρτητα αν φοβούνται την εκδίκηση. Είναι αυτοί που κοπούν τη δουλειά τους, αυτοί που οπλίζουν τα F-16 και "σκουπίζουν" τους μετανάστες. Ανήκουν στους ανεπτυγμένους, στους πολιτισμένους, στους από πάνω.

Ο εργάτης ως μέτοχος

Ενώ με πολλούς τρόπους προβάλεται το τέλος της κοινωνίας της εργασίας, δεν είναι λίγες οι προσπάθειες για να βρεθούν νέοι ορισμοί, με τους οποίους θα μπορούν να περιγραφούν οι επίκαιρες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές. Μια έννοια που χρησιμοποιείται ιδιαίτερα από τους οικονομολόγους τον τελευταίο καιρό είναι "η κοινωνία της ιδιοκτησίας", την οποία παραφράζουν μεθοδικά με τον "μετοχικό καπιταλισμό" ή την "κοινωνία των μετόχων". Με αυτήν εννοείται πολύ γενικά η τάση αύξησης των χρηματοοικονομικών συναλλαγών που υπάρχει στις ανεπτυγμένες οικονομίες, παράλληλα με τον αυξανόμενο κοινωνικό πλούτο τους, σαν ενδεικτικές παραγωγικές και εισοδηματικές δραστηριότητες. Πρόκειται για μια διαδικασία, την οποία έπρεπε να παρατηρήσουμε στο παρελθόν: ενώ η πραγματική οικονομία ήταν σε τέλμα, οι χρηματαγορές εκρηγνύονταν*.

Όσα ειπώθηκαν πριν για το ανώτερο μακροοικονομικό επίπεδο, ισχύουν και για το επίπεδο των νοικοκυριών: καθώς αυξάνει το εισόδημα, οι καταναλωτικές δαπάνες μειώνονται αναλογικά, επειδή στα υψηλότερα εισοδήματα μπορούν να αποταμιεύονται όλο και περισσότερα χρήματα - π.χ. σε καταθέσεις ταμειευτηρίου. Από ένα ορισμένο σημείο και μετά κορεσμού της αγοράς με αγαθά, που θεωρούνται περισσότερο ή λιγότερο αναγκαία, η καταναλωτική ζήτηση υποχωρεί αφού δεν υπάρχει ανάγκη για περισσότερα ψώνια.

Ο αυθεντικός Σκρουτζ Μακ Ντακ:

Αυτή η τάση διαπιστώνεται αν παρατηρήσει κανείς την ανάπτυξη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας τις τελευταίες δεκαετίες. Με το αυξανόμενο εισόδημα αυξήθηκαν και τα ιδιωτικά περιουσιακά στοιχεία: το 1960 η συνολική χρηματική περιουσία των νοικοκυριών ανερχόταν σε 46,4% του ΑΕΠ, τη δεκαετία του '80 ανέβηκε πάνω από 100%, για να φτάσει το 1995 στο 151,7% της αξίας του ΑΕΠ* (Πηγή: Γερμανική Κεντρική Τράπεζα). Αυτό σημαίνει, ότι η χρηματική περιουσία των γερμανικών νοικοκυριών αυξήθηκε περισσότερο από το ΑΕΠ και τον πραγματικό πλούτο. Τί σημαίνουν λοιπόν στην πραγματικότητα αυτοί οι αριθμοί; Μήπως ο γερμανικός πληθυσμός κάθεται πάνω σε ένα βουνό από λεφτά, όπως ο Σκρουτζ Μακ Ντακ, χωρίς να ξέρει τι να τα κάνει;

Μια μικρή ματιά στον γερμανόφωνο τύπο φαίνεται να επιβεβαιώνει αυτές τις υποψίες. Ποτέ μέχρι τώρα δε δοξάσθηκε τόσο ανυπόκριτα και μαζικά η περιουσία των ιδιωτικών νοικοκυριών: η ποικιλία προϊόντων που προσφέρουν οι παροχείς χρηματοοικονομικών υπηρεσιών όπως τράπεζες, ασφαλιστικές και εταιρίες επενδύσεων αμοιβαίων κεφαλαίων, οι οποίες στο μέλλον σκοπεύουν στις καταθέσεις "μας", εκτείνεται από τη "Μεγιστοποίηση της περιουσίας σας" και την "Είσοδο σε ελκυστικές επενδύσεις", μέχρι το "Κατά παραγγελία ασφαλιστικό πρόγραμμα".

Επίσης, μια επιφανειακή ματιά στη στατιστική κατανομή επιβεβαιώνει την παραδοχή, ότι η κοινωνία των μισθωτών μετατρέπεται σε κοινωνία ιδιοκτητών: παρατηρώντας τη λειτουργική κατανομή του εισοδήματος (βλέπε σημειώσεις) των τελευταίων δεκαετιών, βλέπουμε μια μαζική αναδιανομή του εισοδήματος που προέρχεται από εργασία (όπως μισθοί και αμοιβές) προς την κατεύθυνση του εισοδήματος από περιουσιακά στοιχεία (τόκοι, μερίσματα μετοχών,...). Μονάχα τα τελευταία 3 χρόνια, σύμφωνα με υπολογισμούς του γερμανικού ινστιτούτου οικονομικής έρευνας, το ακαθάριστο εισόδημα από εξαρτημένη εργασία μειώθηκε από 54,84% σε 51,93% του ΑΕΠ, ενώ το εισόδημα από περιουσιακά στοιχεία, ιδίως το μερίδιο τόκων, αυξήθηκε δυναμικά. Αν και η αύξηση αυτή αφορά μόνο μερικές ποσοστιαίες μονάδες, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πρόκειται για διαμάρκα τα οποία μετακινούνται από εργασία σε κεφάλαιο. Αυτή η μετατόπιση γίνεται πολύ πιο σαφής παρατηρούμενη μακροπρόθεσμα.

* Μετάφραση από κείμενο της Vanessa Redak που δημοσιεύτηκε στο βερολινέζικο περιοδικό Arranca!, No 16 χειμώνας 98/99.



Το πάλοι ποτέ συνταξιοδοτικό

Από τη στιγμή που αμοιβάμενοι και μισθωτοί κατέχουν περιουσία με τη μορφή καταθέσεων, συμβολαίων για στεγαστικά δάνεια και άλλων παρόμοιων τραπεζικών προϊόντων, θα μπορούσαμε βιαστικά να συμπεράνουμε, ότι οι ιδιοκτήτες αποτελούνται από εργάτες και υπαλλήλους. Αυτό θα εξηγούσε επίσης, για ποιο λόγο οι εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών δε στοχεύουν πια σε όσους έχουν μεγαλύτερα έσοδα, αλλά στρέφουν τις διαφημιστικές τους δραστηριότητες προς ευρύτερα πληθυσμιακά στρώματα. Παράδειγμα για τα παραπάνω, ήταν η καμπάνια για την ιδιωτικοποίηση του γερμανικού οργανισμού τηλεπικοινωνιών: η εκτενής προετοιμασία αυτής της ιδιωτικοποίησης από τα μήντια φρόντισε για την κυκλοφορία της "λαϊκής" μετοχής. Στην τάση αυτή ταιριάζουν και οι προτάσεις που κατατίθενται συχνά τα τελευταία χρόνια από μάντζερ και εταιρίες, πάνω στα λεγόμενα μετοχικά και συνεργατικά μοντέλα, σύμφωνα με τα οποία εταιρικές μερίδες των επιχειρήσεων μεταβιβάζονται στο προσωπικό π.χ. με τη μορφή μετοχών, και χρησιμοποιούνται σαν υποκατάστατο του μισθού. Με αυτόν τον τρόπο ένα μέρος του μισθού εξαρτάται από το επίπεδο κέρδους ή ζημίας της επιχείρησης. Πιθανό μελλοντικό σενάριο: το προσωπικό αποδέχεται με ευχαρίστηση την ίδια την απόλυσή του, αποβλέποντας στα αυξανόμενα μερίσματα της μετοχής και στη μεγιστοποίηση της αξίας του ως μετόχου.

Κάπως πιο ρεαλιστική και γι' αυτό λιγότερο στο προσκήνιο, η επίκαιρη συζήτηση γύρω από το μελλοντικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησης επιμελείται για την ενσωμάτωση των ατόμων και των νοικοκυριών στις χρηματοοικονομικές συμφωνίες και στη λογική τους. Για την ώρα επικρατεί, φαινομενικά χωρίς αντίλογο, η εικασία, ότι το σημερινό ασφαλιστικό σύστημα δε μπορεί να χρηματοδοτηθεί μακροπρόθεσμα. Αν και πολλοί οικονομολόγοι θεωρούν αυτή την υστερία αδικαιολόγητη, σε διάφορους εργαζόμενους συνίσταται συνεχώς η σύναψη ιδιωτικών συνταξιοδοτι-

κών ασφαλιών, ώστε να είναι σε θέση και στα γεράματα να απολαμβάνουν το συνηθισμένο βιοτικό επίπεδο. Στην πραγματικότητα αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τον τελευταίο καιρό μια τεράστια αύξηση συναπτόμενων ασφαλιστικών συμβολαίων, για τα οποία μπορούν να χαίρονται οι ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρίες. Η σημερινή νομική κατάσταση δεν επιτρέπει σε γερμανικές ασφαλιστικές να χρησιμοποιούν αυτά τα χρηματικά ποσά για κερδοσκοπικές συναλλαγές στις κεφαλαιαγορές, στην ίδια έκταση που συμβαίνει στις ΗΠΑ και τη Μεγάλη Βρετανία, όπου τα συνταξιοδοτικά ταμεία ήταν στα πρόθυρα της χρεωκοπίας με αποτέλεσμα οι εγκλωβισμένοι επενδυτές να στερούνται τις συντάξεις τους. Παρόλα αυτά οι νεώτερες προσπάθειες που γίνονται σε όλη την

Ε.Ε. προς την κατεύθυνση της απελευθέρωσης των επενδυτικών και συνταξιοδοτικών αποθεματικών, θα μπορούσαν να γκρεμίσουν κι άλλους φραγμούς.

Τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα ενδιαφέρονται κυρίως για έναν όσο το δυνατόν μεγάλο όγκο διαχειρίσιμων περιουσιακών στοιχείων. Όσο περισσότερα κεφάλαια έχουν στη διάθεσή τους για συναλλαγές τόσο πιο ευέλικτα μπορούν να δρουν στις χρηματαγορές. Τις τελευταίες δεκαετίες αυτά τα ιδρύματα πρωτίστως ενδιαφέρονταν για μια διαρκή χρηματοπιστηριακή άντληση κεφαλαίων από περιουσιακά στοιχεία εταιριών. Αυτό σήμαινε ότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων και μικρομεσαίων, θα έπρεπε να τολμήσουν την είσοδό τους στο χρηματιστήριο. Το ίδιο επικερδή για το χρηματιστηριακό κεφάλαιο ήταν η τάση πολλών εθνικών κρατών να μην χρηματοδοτούν τις δαπάνες τους μέσω φόρων (λόγω αυξημένης φορολογικής αντίστασης!), αλλά μέσω δανεισμού στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Αυτή η εισοδηματική πηγή φαίνεται να αποκόπτεται κατά την πανευρωπαϊκή αναδιοργάνωση του προϋπολογισμού, επειδή αναζητούνται νέα πεδία. Ιδιαίτερα στη Γερμανία και την Αυστρία, το σχετικά υψηλό ποσοστό αποταμίευσης του συνολικού εισοδήματος (ποσοστό αποταμίευσης επί του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών) προσελκύει το ενδιαφέρον χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων. Με την ηλεκτρονική πρόσβαση σε στοιχεία ιδιωτικών καταθέσεων, το κέρδος είναι διπλό: από τη μία αυξάνεται όπως αναφέρθηκε ήδη, η συγχώνευση πλούτου κάθε διαχειρίσιμης επενδύσεως. Από την άλλη μεταβάλλονται τα οικονομικά συμφέροντα κάθε αποταμιευτή. Η μεταμόρφωση του παθητικού καταθέτη σε έναν ενεργό επενδυτή συμβαδίζει με την αυξανόμενη ένταξη του στις οικονομικές σχέσεις. Έτσι μειώνεται η αντίσταση ενάντια στις απαιτήσεις του κεφαλαίου, αφού τώρα αυτό που έχει σημασία είναι το οικονομικό συμφέρον.

Την κρίσιμη επισημάνση, μέχρι ποιο βαθμό είναι ενταγμένο πραγματικά μεγάλο τμήμα

του πληθυσμού στις οικονομικές συμφωνίες, δίνουν δύο ακόμη στατιστικές κατανομές: η προσωπική κατανομή του εισοδήματος και η λεγόμενη διασταυρούμενη κατανομή (βλέπε σημειώσεις). Χωρίς να προχωρήσουμε σε λεπτομέρειες, γενικά μπορούμε να διαπιστώσουμε, ότι στη Γερμανία όπως και στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., οι πλούσιοι έγιναν πλουσιότεροι και φτωχοί φτωχότεροι. Ιδιαίτερα στις ανώτερες εισοδηματικές ομάδες, που είναι δύσκολο να ερμηνευθούν μόνο στατιστικά, ίσως ο πλούτος να έχει συγκεντρωθεί σε απίστευτο βαθμό, ενώ οι φτωχότερες ομάδες είναι εγκλωβισμένες σε μια δύνη χρεών. Γι' αυτό το λόγο οι χαμηλόμισθοι είναι ελάχιστα σε θέση να αποκτήσουν μαζικά χρηματικούς τίτλους, πόσο μάλλον περιουσιακά στοιχεία στο εξωτερικό μακροπρόθεσμα. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τη λεγόμενη διασταυρούμενη κατανομή, η οποία δημιουργεί μια γέφυρα μεταξύ προσωπικής και λειτουργικής κατανομής του εισοδήματος: οι κάτοχοι περιουσιακών στοιχείων ανήκουν κυρίως στα υψηλότερα εισοδηματικά στρώματα, ενώ οι ομάδες χαμηλών εισοδημάτων συγκαταλέγονται συνήθως σε εκείνα τα νοικοκυριά με υψηλό βαθμό χρεών. (Μόνο την περίοδο 1990-1994 τα χρέη των νοικοκυριών αυξήθηκαν από 40,7% σε 43,5% του ΑΕΠ).

Αντίθετα στα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα μπορεί ήδη να γίνεται λόγος για "οικονομικό αποκλεισμό". Με αυτόν τον όρο εννοείται γενικά το γεγονός, ότι κοινωνικά οριοθετημένες ομάδες έχουν όλο και λιγότερο πρόσβαση σε μετρητά και δυνατότητες χρηματοδότησης. Σε συναισθηματικό με υψηλό ποσοστό μεταναστών, ανέργων ή χαμηλόμισθων, η πυκνότητα σε τράπεζες και οικονομικά ιδρύματα είναι σαφώς μικρότερη από "πλούσιες περιοχές": οι δανειοδοτικοί και ασφαλιστικοί όροι πιο δύσκολοι, όπως και ο αριθμός των λεγόμενων εταιριών τοκογλυφίας μεγαλύτερος. Γεωγραφικοί, πολιτιστικοί μέχρι και αρχιτεκτονικοί λόγοι έχουν ως αποτέλεσμα να μην εφικτή στον οποιονδήποτε η πρόσβαση στη χρηματοοικονομική υποδομή. Η φήμη που θεωρεί τον εργάτη ως μέτοχο, ισχύει μόνο εν μέρει.

Οι προλεταριακοί χρηματιστές

Ωστόσο, η άποψη για τον μετοχικό καπιταλισμό δε μπορεί να αποκοπεί εντελώς από την πραγματικότητα. Αφήνοντας κατά μέρος την καθαρά εμπειρική-οικονομική επιχειρηματολογία και τη γερμανική κατάσταση, μπορούμε να αντιληφθούμε τις κοινωνικές αλλαγές, οι οποίες εξηγούν τον μετασχηματισμό της κοινωνίας της μισθωτής εργασίας σε μια κοινωνία ιδιοκτησίας. Ιδιαίτερα οι ΗΠΑ και η Μεγάλη Βρετανία, αποτελούν παραδείγματα για το πώς μπόρεσε να επιβληθεί ένα κοινωνικό μοντέλο μέσα από την ηγεμονία του οικονομικού κεφαλαίου αλλά ταυτόχρονα και μέσα από την παρακμή της εργατικής τάξης. Είναι ακριβώς εκείνες οι χώρες που προώθησαν την απορρύθμιση και απελευθέρωση των κεφαλαιαγορών στο έπακρο. Συγχρόνως ήταν

οι χώρες εκείνες, όπου η εργατική τάξη υφίστατο έναν αδιάκοπο στιγματισμό και αποκλεισμό - π.χ. ο "πόλεμος" της Θάτσερ ενάντια στα συνδικάτα - και στις οποίες άνθισε ο μύθος του γιάπη της δεκαετίας του '80. Σε αυτές τις χώρες γίνεται σαφές ότι το χρηματιστικό κεφάλαιο δεν επιβλήθηκε αυτόματα (π.χ. μέσω διαφόρων νόμων καπιταλιστικής ανάπτυξης, συσσώρευσης κλπ.), αλλά ότι απέκτησε δύναμη στη διάρκεια της ηγεμονικής αντιστάσεως.

Οι επιχειρηματολογίες για τη θεωρία της ηγεμονίας που αναφέρονται στην άνοδο του χρηματιστηριακού κεφαλαίου, και εμπνέονται από τον Γκράμσι, απορρίπτουν τις οικονομικές ερμηνείες και αμφισβητούν συγχρόνως την πολυαναφερόμενη παντοδυναμία του χρηματιστικού κεφαλαίου. Απεναντίας παραπέμπουν στην ευθραυστότητα ενός νεοφιλελεύθερου χρηματιστηριακά καθοδηγούμενου σχεδίου, στον θεσμικό του περιορισμό και στην εξάρτησή του από πολυάριθμους παίκτες μέσα στο "ολοκληρωμένο κράτος". Τόσο εθνικά κράτη όσο και τμήματα της κοινωνίας των πολιτών εντάχθηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες σε αυτόν τον νέο ηγεμονικό συμβιβασμό και κατέστησαν δυνατή την επικράτησή του: η προσωπική καπιταλιστική συναίνεση στις ΗΠΑ και τη Μεγ. Βρετανία, με τις σοσιαλδωδεκαετίες, αποδοτικές και επιχειρηματικά ριψοκίνδυνες συνιστώσες της, εξηγεί σε κάθε μισθωτό, ότι ο ίδιος φροντίζει για τη συνταξιοδοτική του ασφάλιση, αντί να επιφορτίζει το κράτος. Επομένως στις ΗΠΑ και τη Μεγ. Βρετανία ο ιδιοκτήτης-μέτοχος των νοικοκυριών βρίσκεται συγκριτικά πιο ψηλά απ' ότι στη Γερμανία, και γι' αυτό το λόγο η οικονομική θέση του είναι διαφορετική: τα νοικοκυριά έχουν πραγματικό συμφέρον στην ανατίμηση των περιουσιακών τους τίτλων.

Όμως δεν είναι μόνο το οικονομικό συμφέρον που ευθύνεται για την ενσωμάτωση των εργατικών και μισθωτών νοικοκυριών σε έναν κοινωνικό συμβιβασμό κάτω από την ηγεμονία του χρηματιστηριακού κεφαλαίου. Ίσα-ίσα, η ανασυγκρότηση του τόσο δυναμικού τα τελευταία χρόνια χρηματιστηρίου παραγώνων στη θαλασσοειρήνη Αγγλία, του λεγόμενου LIFFE, ανέλαβε μια λειτουργία αυτοαναγνώρισης για ένα μέρος της εργατικής τάξης καθώς και εξωραϊσμού των τακτικών διαφορών. Σήμερα η αρμόδια κυρίως για βραχυχρόνιες αγοραπωλησίες χρεογράφων και προθεσμιακές συναλλαγές, αγορά του LIFFE κυριαρχείται από τα λεγόμενα Essex Boys, στα οποία τα βρετανικά μίλητια απέδωσαν ιδιαίτερη εύνοια και γοητεία. Τα πολύ αρρενωπά και "δυναμικά" αγόρια του Essex, που συχνά κατάγονται από προλεταριακές οικογένειες, φρόντισαν πρώτα απ' όλα για την έντονη νευρική της αίσθησης συναλλαγών του χρηματιστηρίου του Λονδίνου, όταν από το τέλος της δεκαετίας του '80 εμφανίστηκαν με φανταχτερά πουκάμισα και κοστούμια στο City. Μέχρι τότε το σκούρο κοστούμι εθεωρείτο απαραίτητη αμφίεση στις τράπεζες και το χρηματιστήριο: "αν δε φοράς σκούρο κοστούμι τότε θα είσαι κούριερ που διανέμει

σάντουιτς" - με αυτήν τη φράση, για δεκαετίες, τραπεζίτες και έμποροι οριοθετούνταν από το "υπαλληλικό προσωπικό" τους και άλλες φιγούρες του City. Ωστόσο η αριστοκρατική και ελπιτιστική άγνοια γινόταν όλο και λιγότερο επίκαιρη μέσα σε μια κοινωνία, η οποία ήθελε να ανακτήσει τη χαμένη παγκόσμια δόξα της μέσω της χρηματιστηριακής επανάστασης. Την "καθώς πρέπει αφήγηση" της παλιάς τραπεζικής αριστοκρατίας, διαδέχτηκε η πολιτιστική ηγεμονία μιας νέας γενιάς γιάπηδων, η οποία όχι μόνο δεν απέκλεισε επιθετικές προλεταριακές αξίες, αλλά και τις υποστήριξε πλήρως. Σε σχέση με αυτό δεν είναι καθόλου αδιάφορο το γεγονός, ότι ο χρηματιστής, που ενσαρκώνεται από τον ηθοποιό Charlie Sheen στο πιο γνωστό φιλμ για χρηματιστήρια "Wall Street", είναι γιος ενός συνδικαλιστικού στελέχους: τα προβλήματα ταυτότητας που προκύπτουν μεταξύ τους αποτελούν αντίκείμενο της ταινίας.

Τέτοιου είδους περιγραφές απεικονίζουν τη λειτουργικότητα και σκοπιμότητα της χρηματιστηριακής ηγεμονικής προσπάθειας. Η επικράτηση ορισμένων συμφερόντων εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τους συμβιβασμούς και τις συμμαχίες που συνάπτονται κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων.

Όπως ειπώθηκε, η Γερμανία με την "υπάναυκτη" μετοχική ιδιοκτησία της απέχει ακόμη μακράν από μια κοινωνία-μετόχων τύπου ΗΠΑ. Παρόλα αυτά κατά την ιδιωτικοποίηση του συνταξιοδοτικού συστήματος μπορούν να αναπτυχθούν αντιστάσεις κατά των απαιτήσεων του (χρηματιστικού) κεφαλαίου. Η επιβολή μιας στρατηγικής για τη μετοχική αξία, είναι εφικτή μέσω μιας συμμαχίας με ιδιωτικά ασφαλισμένους εργαζόμενους, οι οποίοι συμμετέχουν στην περιουσία της επιχείρησης και μετατρέπονται τεχνητά σε συνέταιρους της προ-επιχειρηματικής πολιτικής. Το γεγονός ότι σε τέτοιες περιπτώσεις κερδισμένοι λίγο-πολύ είναι μόνο τα νοικοκυριά μεσαίων εισοδημάτων, παρέχει υποστήριξη στο σοβινισμό της ευημερίας και στην ουσία δημιουργεί εκτενέστερα ρήγματα σε μια διαιρεμένη και καταφανώς αποσυντιθέμενη κοινωνία.

Σχόλια

1. Προς αποφυγή παρεξηγήσεων: όταν αναφερόμαστε στη διάκριση μεταξύ πραγματικού και χρηματιστικού κεφαλαίου, πρώτον δεν κάνουμε διαχωρισμό ανάμεσα σε "καλό" πραγματικό κεφάλαιο και "κακό" χρηματιστικό, όπως είναι της μόδας στους φιλελεύθερους κύκλους. Δεύτερον, θα έπρεπε να έχουμε συνείδηση του γεγονότος ότι αυτός ο διαχωρισμός είναι σε πολλές περιπτώσεις απαρχαιωμένος, αφού οι κάτοχοι κεφαλαίου μπορούν ταυτόχρονα να είναι και τα δύο: χαρακτηριστικά παράδειγμα είναι ο γαλλικός επιχειρηματικός τομέας που τις τελευταίες δεκαετίες αποτελούσε καθαρό δανειστή, και ο χαρακτηρισμός της Siemens ως "μεγάλη τράπεζα με μικρά εργαστήρια".

2. Το ετήσιο ΑΕΠ της Γερμανίας ανέρχεται σε 3.652 δις μάρκα.

Σημειώσεις:

Λειτουργική

κατανομή του εισοδήματος:

δηλώνει με ποιό τρόπο κατανέμεται το εισόδημα μιας εθνικής οικονομίας σε διάφορους τύπους εισοδήματος. Στους σημαντικότερους τύπους συγκαταλέγονται: εισόδημα από εξαρτημένη εργασία (μισθωτή εργασία, αμοιβές ιδιωτικών υπαλλήλων), εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα (κέρδη και έσοδα που παρακρατούν οι επιχειρήσεις), εισόδημα από περιουσιακά στοιχεία (μερίσματα μετοχών, τόκοι, πρόσδοι από ακίνητα, κλπ.). Γενικά η εισοδηματική κατανομή ανά δραστηριότητες αποτελεί ένα δείκτη κατανομής του εθνικού εισοδήματος μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου.

Προσωπική

κατανομή του εισοδήματος:

υποδεικνύει το βαθμό συγκέντρωσής του. Σε μια ίση κοινωνία το 10% του πληθυσμού κατέχει το 10% του κοινωνικού εισοδήματος, το 20% του πληθυσμού το 20% του εισοδήματος, κ.ο.κ. Σε μια άνιση κοινωνία (π.χ. στη γερμανική περίπτωση) το 2% του πληθυσμού κατέχει το 90% του εισοδήματος. Η προσωπική εισοδηματική κατανομή δηλώνει λοιπόν το βαθμό ίσης ή άνισης διανομής του κοινωνικού εισοδήματος στον πληθυσμό.

Διασταυρούμενη κατανομή:

Η διασταυρούμενη κατανομή συνδέει τη λειτουργική με την προσωπική κατανομή του εισοδήματος. Δείχνει δηλαδή, από πού αποκτά το πλουσιότερο 10% του πληθυσμού το εισόδημά του (από εργασία ή από επιχειρηματική δραστηριότητα), από πού το φτωχότερο 10%, κ.ο.κ. Δυστυχώς η στατιστική της διασταυρούμενης κατανομής είναι υπανάπτυκτη και γι' αυτό το λόγο από αυτήν μπορούν να εξαχθούν μόνο πολύ γενικά συμπεράσματα.

σ ο υ π ά ε ι
π ο η ύ

6000 θέσεις εργασίας σε ένα στρατό που αλλάζει!

Το μαγαζί επεκτείνεται και θέλει προστασία. Οι υψηλές υποχρεώσεις του ελληνικού ιμπεριαλισμού χρειάζονται γερές υποδομές. "Ειρηνευτικές" αποστολές, ανθρωπιστική βοήθεια, ενιαίο αμυντικό δόγμα, περιφερειακές συγκρούσεις, γεωπολιτικό κύρος και προστασία επενδύσεων. Ποιοί θα είναι οι επόμενοι πελάτες που θα γευτούν τις υπηρεσίες του μιλιταρισμού; Το αίτημα για "ασφάλεια" και το 2004 ψυθιρίζουν κάτι και για το "εσωτερικό"...

Γίνε κι εσύ
Επαγγελματίας Οπλίτης



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΣΕ ΓΚΕΒΑΡΑ ΣΤΟΥΣ ΤΧΣ

Μεταμοντέρνος πατριωτισμός
μέσω της μουσικής βιομηχανίας

Οι μπινέδες χιπ-χόπερς των βορείων προαστίων το γυρίσανε στο τσάμικο. Από την "αντι-συστημική" φρασεολογία μέσα στο πλαίσιο του σταρ-σύστεμ μετεπήδησαν στην αρκαϊολατρεία και την αγάπη για την πατρίδα που απειλείται από ξένες δυνάμεις και διεφθαρμένους πολιτικούς. Δηλαδή κριτική χειρότερη επιπέδου καφενεϊού. Οι ΤΧΣ δεν είναι οι έλληνες που έχουμε συνηθίσει, έγιναν ακόμη χειρότεροι έλληνες.

Το δαιμόνιο της φυλής παραμονεύει κι εδώ. Η ελληνική χιπ-χοπ σκηνή μας επιφυλάσσει διάφορες καινοτομίες: τα φαρδιά παντελόνια και τα μοδάτα μπλουζάκια θα αντικατασταθούν από χλαμύδες και σανδάλια. Χορτάτοι χιπ-χόπερς θα χοροπηδάνε φορώντας φουστάνελες, τσαρούχια και περικεφαλαίες.

Πέρα από την πλάκα, όποιος πουλάει τρέλα (που σήμερα αγοράζεται με το κιλό ιδιαίτερα από τη νεολαία) όχι μόνο είναι ύποπτος αλλά έχει και μια σχεδόν προδιαγεγραμμένη κατάληξη. Τί έχουμε εδώ; Τη σύνδεση ενός lifestyle (είτε κυρίαρχου είτε εναλλακτικού) και ενός πατριωτισμού που κρύβεται πίσω από μελωδίες και στίχους που σιάζουν καλτσόν. Το στυλάκι και η μαγκιά χαρακτηρίζουν άλλωστε τα πρότυπα της αναπτυγμένης Ελλάδας. Επίσης μην ξεχνάμε πως ο επιτυχημένος τύπος (είτε είναι επαγγελματίας είτε καλλιτέχνης) πάντα θυμάται την καταγωγή του. Όλοι επιστρέφουν στη μητέρα και την πατρίδα.

Το χιπ-χοπ γίνεται άλλο ένα εργαλείο στην υπηρεσία του έθνους. Μέτωπο πατριωτικής νεολαίας ή κοινωνική πολιτική για τις υποκοιλούρες; Όπως και να 'χει τα πολιτιστικά σκατά γίνονται εύκολα ορατά.

Αναδιάρθρωση

Μπροστά στην απειλή της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης βλέπουμε μαζί-
κές απολύσεις ιδιαίτερα στη βιομηχανία. Όμως η μείωση του κόστους δεν
αρκεί για το κεφάλαιο. Οι εκκαθαριστικές λειτουργίες της κρίσης περιμένουν
με το δάχτυλο στην σκανδάλη αλλά αναβάλλονται προσωρινά. Το πρόβλημα
βρίσκεται και στην υπερουσώρευση κεφαλαίου, δηλαδή στην υπερπαραγω-
γή μέσω παραγωγής τα οποία από ένα σημείο και μετά δεν μπορούν να εκ-
μεταλλευτούν τη ζωντανή εργασία στο βαθμό που επιθυμούν τα αφεντικά. Η
πτώση του βαθμού εκμετάλλευσης, η πτώση του ποσοστού κέρδους, κατα-
λήγει στο έσχατο στάδιο της υλικής καταστροφής, στην απαξίωση κάθε αντι-
παραγωγικού στοιχείου. Η καπιταλιστική αναδιάρθρωση που πάντα ευνοείται
σε περιόδους ύφεσης, σημαίνει εκκαθάριση των πιο αδύναμων κεφαλαίων
και ακόμη περισσότερο των πιο αναξιοποίητων ανθρώπων ανάμεσα στους μι-
σθωτούς, τους "μαύρους", τις γυναίκες, τους νέους/γέροντες", τους
"υπανάπτυκτους", τους μετανάστες. Η ταξική επίθεση των αφεντικών μίλησε:
συνεργάσαι ή πεθαίνεις!

Δεν είναι η βία που μας ενώνει. Η ένταση της στιγμής, η
αδρεναλίνη, ο θόρυβος, το αίμα του εχθρού, είναι οι ελκυστι-
κές (και απωθητικές) εικόνες της σύγκρουσης αλλά δεν αρ-
κούν. Καμιά φορά μπορεί να γίνουν αυτοκαταστροφικές και
επικίνδυνες για το πώς αντιλαμβανόμαστε
τα πράγματα. Πρώτα απ' όλα, αυτό που
μας ενώνει είναι τα πολιτικά περιεχόμενα
που απαντάνε στην επιλογή του χρόνου,
του χώρου και του λόγου της αντιπαράθε-
σης. Χωρίς κατεύθυνση και χωρίς αρχές
δεν πάμε πουθενά. Η ανυπαρξία σχεδια-
σμού και η απροθυμία συνενόησης στρέ-
φονται ενάντια μας.

Οι παγίδες είναι πολλές και η παράδο-
ση πλούσια.

Πρώτη περίπτωση: ποιός μας εγγυάται
πως ο σημερινός σύμμαχος μόνο στη βία,
δε μπορεί να γίνει ο αυριανός αντίπαλος;
Πολλές φορές ο μηδενισμός και η αμφισβήτηση δεν απέχουν
πολύ μεταξύ τους. Αντίθετα ο σύμμαχος στη βία πρέπει να εί-
ναι και σύμμαχος στην πολιτική διαδικασία, που σημαίνει σε-

βασμό της συλλογικής ευθύνης της δράσης.

Δεύτερη περίπτωση: η επανάσταση δε γίνεται με όρους αν-
δρισμού και μαγκιάς, χαρακτηριστικά που μολύνουν εύκολα τις
υποκουλτούρες. Γι' αυτό δεν ευθύνονται μόνο οι κοινωνικά κυ-

ρίαρχες πατριαρχικές δομές αλλά και
όποιος τις αναπαράγει. Δεν μας ενώ-
νουν η πέτρα, η καρδιά και η ψυχή.
Αυτά είναι επικά λόγια του αέρος, που
σχετίζονται με τη φιγούρα του μαχητή.
Η χειραφετική βία δεν έχει ανάγκη ούτε
το ρόλο του δυνατού και αδύνατου φύ-
λου, ούτε τα φετιχοποιημένα υλικά μέ-
σα της βίας. Δεν είναι το θέαμα που κι-
νεί τη σύγκρουση αλλά η ουσία της
οργάνωσης σε πολιτικό και όχι στρατιω-
τικό επίπεδο.

Οι παρακαταθήκες δυστυχώς είναι
αρνητικές και η σημερινή πραγματικότη-
τα πολύ πιο απαιτητική. Το ξεπέρασμά τους αφορά τα υποκεί-
μενα-φορείς της οργανωμένης βίας.



30.000. Αυτός είναι ο αριθμός, που μετά την πλήρη καταγραφή του DNA του Homo sapiens ξεθύμιανε τα όνειρα που είχαν πολλοί επιστήμονες τους τελευταίους μήνες για μια θεραπευόμενη κοινωνία.

Στο ξεκίνημα του προγράμματος για το ανθρώπινο γονιδίωμα' υπολογίστηκε ότι ο άνθρωπος, ως κορυφή της δημιουργίας, έχει 100-150.000 γονίδια, που τον διακρίνουν σαφώς από τους νηματοειδείς σκώληκες (περίπου 20.000) ή τις μύγες (13.000). Όμως οι αριθμοί που δημοσιεύονται τώρα, προξενούν προβλήματα στο ανθρώπινο Εγώ: π.χ. είναι μόνο 300 γονίδια που διακρίνουν τον άνθρωπο από τον ποντικό.

Το αποτέλεσμα αυτό καταστρέφει τις απόψεις, ότι ένα γονίδιο ευθύνεται για κάθε μισητή ανθρώπινη συμπεριφορά όπως ο αλκοολισμός ή η εγκληματικότητα. Ομοίως φέρνει επιπλέον επιχειρήματα για το ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά διαμορφώνεται κοινωνικά και δεν ετεροκαθορίζεται από τη γενετική, αφού το τωρινό περιεχόμενο της συλλογής πληροφοριών για το DNA δεν μπορεί να προσφέρει καταφύγιο σε περίπλοκα πρότυπα συμπεριφοράς. Αποδείχτηκε ότι το DNA δεν είναι "ο κώδικας του κωδικών".

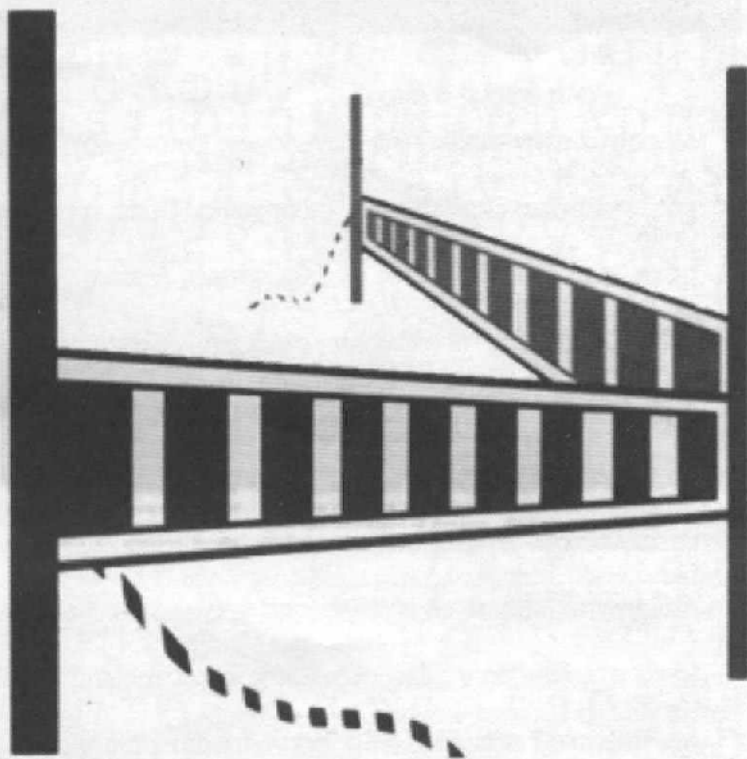
Τα προηγούμενα χρόνια γινόταν όλο και πιο ξεκάθαρο, ότι αυτό που παίζει ρόλο είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ των γονιδίων, η λειτουργία των οποίων επηρεάζεται και από το περιβάλλον. Αυτό φυσικά συσχετίζεται την πρώτη φορά με τη μορφογένεση' του σώματος. Όλες οι ομιολογίες για τον γενετικό ετεροκαθορισμό της συμπεριφοράς εξακολουθούν να βασίζονται είτε σε καθαρή κερδοσκοπία είτε σε επιστημονικά πειράματα, τα οποία μπορούν να αποτελούν μόνο φαύλους κύκλους. Διότι οι απόγονοι που συμμετέχουν σε αυτά τα πειράματα είναι ήδη κοινωνικοποιημένοι μέσα στην ίδια κοινωνία. Επίσης οι μελέτες διδύμων στο παρελθόν, που αναφέρονται πάντα στο προηγούμενο ζήτημα, ή αποδείχθηκαν παραποιήσεις ή φάνηκε ότι οι δίδυμοι είχαν συζητήσει για αρκετά χρόνια.

Δεν έγινε σαφές μόνο ότι η διάταξη των γονιδίων είναι πολύ πιο περίπλοκη απ' όσο υπέθεταν πριν. Αλεξαντρία έγινε δύσκολο να προσδιοριστεί επιστημονικά ένα γονίδιο. Είναι προφανές ότι το περιβάλλον έχει μια τόσο δυνατή επιρροή πάνω στη διάταξη, που γεννιέται η αμφιβολία εάν τα γονίδια παίζουν πράγματι έναν τόσο σπουδαίο ρόλο. Αντίθετα όλο και περισσότεροι βιολόγοι στρέφουν την προσοχή τους στις πρωτεΐνες, στις λειτουργίες και τις αλληλεπιδράσεις τους.

Η γενετική τεχνολογία σήμερα

Πράγματι η γενετική τεχνολογία και οι μέθοδοι της γενετικής έρευνας εφικτές τεχνικές έχουν εισέλθει ήδη στη ζωή μας. Στο προσκήνιο βρίσκονται οι ιατρικές εφαρμογές. Ακόμη και αν τα πε-

ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ



νηρά ερευνητικά αποτελέσματα στη γονιδιακή θεραπεία και στην καλλιέργεια οργάνων δεν αφήνουν ελπίδες για σύντομες επιτυχίες, είναι δυνατή η γενετική διάγνωση πολλών ασθενειών, αναπηριών ή προδιαθέσεων. Η προγεννητική και προεμφυτευτική διαγνωστική' εφαρμόζονται πολύ ευρύτερα. Πλέον μέθοδοι γενετικής τεχνολογίας δεν αποτελούν ερευνητικό αντικείμενο μόνο στις βιοεπιστήμες, αλλά και απαραίτητο εργαλείο για την έρευνα που εφαρμόζεται σχεδόν σε κάθε εργαστήριο.

Το ίδιο ισχύει για τη γεωργία και την τεχνολογία τροφίμων. Μέσω γενετικών τροποποιήσεων είναι δυνατόν να δημιουργηθούν φυτά ανθεκτικά στα ζιζανιοκτόνα, τα οποία καταστρέφουν όλα τα άλλα φυτά.

Επίσης περιγράφονται πολλές δυνατότητες εφαρμογής της γενετικής στην κατασκευή βιοόπλων, λύνοντας πολλά προβλήματα που εμπόδιζαν τη μέχρι τώρα χρήση τους: π.χ. η παρεμπόδιση της μετάδοσης πάνω στον πληθυσμό που επιτυγχάνεται με τον προσανατολισμό των εμβολίων σε προσχεδιασμένους μικροοργανισμούς.

Το λειτουργικό των Media

Το κεντρικό ζήτημα που περιέχεται στις σημερινές συζητήσεις των ΜΜΕ, αφορά αυτό που δεν είναι εφικτό για την ώρα: την κλωνοποίηση ανθρώπων και την επιλεκτική αλλαγή χαρακτηριστικών. Πρόκειται για συζητήσεις πανικού, που συνδέονται με το "Τενναίο Νέο Κόσμο" του Aldous Huxley και στις οποίες οι συμμετέχοντες - συνήθως μοριακοί βιολόγοι και θεολόγοι - καταλήγουν σε μια συμφωνία: "Δεν θα έπρεπε να οδηγηθούμε στην κλωνοποίηση ανθρώπων και στην επιλογή τους βάσει θετικών χαρακτηριστι-

κών". Μερικές φορές οι θεολόγοι μιλάνε ακόμα και για την προστασία της "αγένης ζωής".

Πίσω από αυτήν τη λειτουργία των ΜΜΕ χάνονται οι προ πολλού καθημερινές πρακτικές, που αποβλέπουν στους τέλειους ανθρώπους, όπως η προγεννητική διαγνωστική και η παροχή συμβουλών για την ανθρώπινη αναπαραγωγή. Ομοίως δεν λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές πιέσεις και εξελίξεις, που συνεπάγονται από τον καπιταλισμό. Οι αυξημένες δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης πρέπει να μειωθούν με κομψό τρόπο.

Η εφαρμογή της γενετικής τεχνολογίας στον τομέα της υγείας βρίσκεται πάντα στη λίστα επιχειρημάτων των υποστηρικτών της. Μεταδιδόμενες ασθένειες, από τις οποίες οι πληγέντες φαίνεται να υποφέρουν πολύ, ή ευρέως διαδεδομένες ασθένειες, αφήνονται υποχρεωτικά ώστε η έρευνα για τη γενετική θεραπεία τους να παρουσιάζεται ως άξια υποστήριξης.

Ένας άλλος τομέας που υποστηρίζεται με ακραίες περιπτώσεις, είναι το δακτυλικό αποτύπωμα στην εγκληματολογία. Η μέθοδος εισήχθη πρώτα για τους λεγόμενους εγκληματίες, για να υποστηριχθεί έπειτα πως έτσι η καταδίκη αθώων είναι αδύνατη. Επειδή κάθε άνθρωπος χάνει κύτταρα, ανιχνεύσιμες δεν είναι μόνο πράξεις στις οποίες ρέουν αίμα και σπέρμα, αλλά και υλικές ζημιές, η διελεύκανση των οποίων παλιότερα μπορούσε να είναι δύσκολη λόγω χρήσης γαντιών. Εκτός από τη μαζική καταγραφή του DNA σημαντικών πληθυσμιακών ομάδων που διενεργείται ήδη - ως συνέπεια περιπτώσεων βιασμού - η λήψη κυττάρων χρειάζεται σχεδόν σε κάθε επίσημα αναγνωρισμένη θεραπεία. Η πληροφορική τεχνολογία καθιστά εφικτή τη μα-

ζική (και απαραίτητη) αποθήκευση αυτών των δεδομένων και μια κατάταξη τους εντός δευτερολέπτων με το σχετικό άτομο.



Η αριστερή συζήτηση για τη γενετική μηχανική

Οι αμελητέοι φόβοι για τα γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα γίνονται πραγματικοί κίνδυνοι. Αυτοί οι φόβοι - παρόμοιοι με αυτούς για τη διαφυγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών - φαίνεται να προέρχονται από την απλοποιημένη μεταφορά των επιχειρημάτων από τμήματα του αντιπυρηνικού κινήματος.

Στην ουσία υπάρχει μια επιχειρηματολογία, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ίδιο καλά από κάθε γενετική τεχνολογία. Διότι το αν η γενετικά μεταλλαγμένη σόγια μπορεί να προκαλέσει αλλεργικό σοκ σε ανθρώπους ή το αν με τη γενετική τεχνολογία μπορούν να θεραπευθούν ασθένειες όπως η κυστική ίνωση*, ή τουλάχιστον να διαγνωστούν προγεννητικά, έχει την ίδια βάση: δηλαδή την υπερβολική έννοια της υγείας στα βιομηχανικά έθνη. Εδώ σημασία έχουν μόνο ασθένειες όπως ο καρκίνος ή η αρτηριοσκλήρωση, που παίζουν ένα ρόλο στα βιομηχανικά έθνη, ενώ π.χ. η ελονοσία ή η χολέρα από τις οποίες πάσχουν πολύ περισσότεροι άνθρωποι, παραγινώσκονται. Αν παρέμεναν αυτά τα κεντρικά επιχειρήματα κόντρα στη γενετική τεχνολογία, η αριστερά θα βρισκόταν σε μια αλληλουχία με τους προστάτες της επιβίωσης, οι οποίοι παρουσιάζονται ως ο μοναδικός αντίπαλος στις σημερινές συζητήσεις.

Διαμαρτυρίες, ότι σημαντικοί ερευνητές ασχολούνται εδώ και καιρό με έμβρυα και κλωνοποίηση ανθρώπων, αποδίδονται μάλλον σε μια μανία καταδίκης παρά σε μια πραγματική βάση. Οι υποψίες, πως κάποτε θα δραπετεύσουν βακτήρια και θα μας μολύνουν ή πως όλοι θα πάθουμε καρκίνο από γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα, είναι αποτέλεσμα μιας αμήχανης δημιουργίας πανικού από το οικολογικό κίνημα και εξελίσσονται σε μια αριστερή επιχειρηματολογία ενάντια στη γενετική.

Έτσι "επιστροφή στις ρίζες". Τα επιχειρήματα από το αντι-ιμπεριαλιστικό παρελθόν είναι και σήμερα σωστά. Σε αυτά συγκαταλέγονται η κριτική στη δυτική ερμηνεία της υγείας, η οποία προσανατολίζεται στην παραγωγικότητα και την ικανότητα για μισθωτή εργασία, και η οικονομική εκμετάλλευση των αγροτών μέσω της εξάρτησής τους από γενετικά τροποποιημένους σπό-

ρους.

Σοβαρά αντιιμπεριαρχικά επιχειρήματα μπορούμε να βρούμε σε ομάδες της δεκαετίας του '80 όπως η Rote Zora. Δεν είναι ο φόβος των καταστροφών, αλλά η καθημερινώς έμμετρη μεταβίβαση ευθύνης στις γυναίκες για να φέρνουν στον κόσμο ένα υγιές-αξιοποιήσιμο παιδί, που αποτελεί σημείο κριτικής για μια φεμινιστική αντικαπιταλιστική πολιτική.

Στον τομέα αυτό αναζητούνται όλο και πιο ακίνδυνες δυνατότητες ανάλυσης, π.χ. μια απλή αιμοληψία στη γυναίκα με σκοπό τη γενετική διάγνωση όλο και περισσότερων αναπηριών (ή απλά προδιαθέσεων). Όσο πιο ακίνδυνα γίνεται η ανάλυση, τόσο πιο συχνότερα θα πραγματοποιείται, βλέπε υπερηχογράφημα. Η ακόλουθη άμβλωση λόγω προδιάθεσης γίνεται σε συμβιβασμό τόσο με τους γονείς σαν μια "αγωγή πρόνοιας" όσο και με την καπιταλιστική κοινωνία της αξιολόγησης, η οποία χρειάζεται υγιείς αποδοτικούς ανθρώπους. Εν τω μεταξύ τα ασφαλιστικά ταμεία υγείας πληρώνουν για την εφαρμογή της προγεννητικής διαγνωστικής.



Συμπέρασμα

Οι κίνδυνοι που εμφανίζει η γενετική τεχνολογία δεν είναι καινούριοι. Μάλλον αυτή συνδέεται τέλεια με ένα ήδη υπάρχον σύστημα και οξύνει υπαρκτά προβλήματα και αντιθέσεις. Όσο κυριαρχεί ο παραλογισμός και ο φόβος, ένα μέρος του οικολογικού κινήματος που προέρχεται από την αριστερά θα δυσκολεύεται να εισάγει ορθά επιχειρήματα ενάντια στη γενετική τεχνολογία. Απεναντίας θα έπρεπε να είναι σαφές, ότι οι καπιταλιστικοί μηχανισμοί κατασκευάζουν τη γενετική έτσι όπως μας παρουσιάζεται. Γι' αυτό το λόγο τα επιχειρήματα κόντρα στη γενετική μηχανικά θα έπρεπε να είναι επιχειρήματα κόντρα στον καπιταλισμό.

Sabine Seipold & Helmut Andresen
Arranca! No 22 - καλοκαίρι 2001

Σημειώσεις:

1. Το Πρόγραμμα για το Ανθρώπινο Γονιδίωμα έχει στόχο την πλήρη καταγραφή των 3,3X10⁹ bp (ζεύγη βάσεων) της ανθρώπινης κληρονομικότητας. Στην κεντρική οργάνωση HUGO (ιδρύθηκε το 1998) ανήκουν 32 κράτη-μέλη. Στη διάθεσή της έχει έναν προϋπολογισμό άνω των 200 εκατ. δολλαρίων που χρηματοδοτείται από το υπουργείο ενέργειας και το εθνικό ινστιτούτο υγείας των ΗΠΑ και από εθνικά κεφάλαια. Με τον προϋπολογισμό αυτόν υποστηρίζονται πανεπιστημιακά εργαστήρια, κρατικά ινστιτούτα και επιχειρήσεις της ελεύθερης οικονομίας, που εργάζονται πάνω στην αλληλουχία των κληρονομικών μονάδων του ανθρώπου και -σε σύγκριση- οργανισμών μοντέλων όπως ποντίκια, ζύμες, βακτήρια και φυτά.

2. Μορφογένεση: ανατομική μορφοποίηση κατά την ατομική εξέλιξη των οργανισμών: από το ωάριο μέσω του εμβρύου στο ενήλικο ζώο/φυτό και μετά μέχρι το θάνατο.

3. Η προγεννητική διαγνωστική είναι η εξέταση του αγέννητου παιδιού για την ανακάλυψη ελαττωμάτων. Μέθοδοι όπως η μέτρηση του αίματος, ο προσδιορισμός της βαρομετρικής καμπύλης και υπερηχογραφήματα, κάνουν δυνατή την εύρεση των γενετικών χαρακτηριστικών του αγέννητου παιδιού. Γι' αυτό το σκοπό λαμβάνονται εμβρυικά κύτταρα με τη βοήθεια της αμνιοκέντησης ή παρόμοιων επεμβάσεων.

4. Η κυστική ίνωση, που προκαλείται από ένα μόνο ελαττωματικό γονίδιο, δεν θεραπεύεται. Οι ασθενείς πεθαίνουν το πολύ μέχρι το 15ο έτος της ζωής τους.

5. Η κλωνοποίηση ανθρώπων αποτελεί τεχνικά και χρονικά μια πολύ μεγάλη δαπάνη, που για μικρές ομάδες ερευνητών χωρίς ανταλλαγή και συνεργασία με άλλους καθίσταται αδύνατη. Γι' αυτό πολλοί επιστήμονες αμφιβάλουν για το αν η κλωνοποίηση προβάτων ("Dolly") λειτουργήσει ποτέ και για το αν η κλωνοποίηση ανθρώπων είναι γενικά εφικτή.



ΚΡΙΣΗ

Η ιστορία του προηγούμενου αιώνα έχει να μας διδάξει πολλά. Στο παρελθόν η μεγάλη κρίση υπερσυσσώρευσης δεν οδήγησε απλά σε μια ενδοϊμπεριαλιστική διένεξη, αλλά ακόμα χειρότερα σε έναν ολοκληρωτικό πόλεμο εξόντωσης του προλεταριάτου. Τί μας επιφυλάσσει το μέλλον; Κανείς δε μπορεί να προβλέψει αν η ιστορία κρύβει μια επανάληψη ή μια καινοτομία. Οι αναλογίες ίσως αποκαλύπτουν μέχρι ένα βαθμό τα αδιέξοδα και τις προθέσεις του καπιταλισμού.

Ακούγεται κάπως αντιφατικό, αλλά η λεγόμενη παγκοσμιοποίηση δεν είναι και τόσο διεθνοποιημένη. Αυτό που υπάρχει από πίσω και δεν κρύβεται, παρά την εθελουφλία πολλών, είναι ο σχηματισμός αντίπαλων μπλοκ, τα οποία στη σημερινή φάση "ελεγχόμενης" κρίσης διεξάγουν σιωπηλούς πολέμους σε πολλά επίπεδα. Τα πράγματα μπορεί να είναι κάπως μπερδεμένα (π.χ. οικονομικός πόλεμος ΕΕ-ΗΠΑ και ταυτόχρονα ενδοευρωπαϊκοί άξονες, πανευρωπαϊκός αντι-αμερικανισμός και επιμέρους αντίπαλοι πατριωτισμοί, ενδονατοϊκή κότρα με αφορμή τον ευρωστρατό), αλλά δεν ερμηνεύονται με απλοϊκά μοντέλα. Στην περίπτωση του Αφγανιστάν και της στρατιωτικής δράσης κατά της διεθνούς τρομοκρατίας, φαίνεται πως γνήσιοι αντίπαλοι στο γεωπολιτικό παζλ συμφωνούν μεταξύ τους αλλά δεν είναι έτοιμοι. Το ερώτημα τι είναι "κρίση", από που ξεκινάει και που τελειώνει, θα απαντηθεί μακροχρόνια. Δε χρειάζεται όμως να αναμένουμε το μεγάλο μπαμ για να καταλάβουμε ποιοί είναι με ποιούς.

Ας αφήσουμε έτσι τους από πάνω και ας δούμε τι γίνεται από τα κάτω. Δεν είναι μόνο

το κεφάλαιο που επιταχύνει τις εξελίξεις. Σε στιγμές κρίσης οι αντιδραστικές δυνάμεις της κοινωνίας όχι μόνο αναδύονται αλλά και πολλαπλασιάζονται. Έτσι ο κοινωνικός ιμπεριαλισμός, που προϋπάρχει στο σημερινό καταναλωτικό καθεστώς, μπορεί να αναλάβει ακόμα πιο ενεργό ρόλο στις εξελίξεις. Κρίση και διεθνής ανταγωνισμός που χτυπάνε την ιδιοκτησία και την ευημερία των πολιτών, σημαίνει μια στροφή προς τα μέσα: δηλ. αύξηση του κρατικού προστατευτισμού και ενίσχυση της συσσώρευσης στο εσωτερικό για το καλό "όλων". Κάπως έτσι κάθε εθνικό κράτος ενισχύει τα σύνορά του, επιδοτώντας έναν λαό

ριαλισμός (με κυρίαρχες μορφές του τον αντι-αμερικανισμό και τον αντι-ΕΟΚισμό παλιότερα) που έχει εθνικό και όχι ταξικό χαρακτήρα, αποτελούν συγκοινωνούντα δοχεία στην καλύτερη περίπτωση με τη σοσιαλδημοκρατία και στη χειρότερη με την άκρα δεξιά.

Αποτελεί λοιπόν μονόδρομο για όσους επιδιώκουν πραγματικά τον ταξικό ανταγωνισμό, όχι μόνο η άρνηση οποιασδήποτε συνεργασίας με τα αριστερά πατριωτικά σκατά, αλλά και η ρήξη με την ιμπεριαλιστική και καθόλου αθώα λαϊκή βάση. Ο διεθνισμός μας δεν μπορεί παρά να είναι σαφέστατα προλεταριακός και αντιεθνικός.

και ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

που απαιτεί να πάρει την κατάσταση στα χέρια του. Το αίτημα για ασφάλεια γίνεται καθολικά αποδεκτό αφού η προπαγάνδα ανακαλύπτει παντού "φανατικούς" όπως λίγο καιρό πριν "εγκληματίες" μετανάστες.

Όμως η χειρότερη μορφή του κοινωνικού ιμπεριαλισμού έρχεται από τα αριστερά. Και αυτό γιατί απαντά στον "διεθνισμό" των αφεντικών με την υπεράσπιση της "εθνικής" οικονομίας. Αυτό που έχει σημασία είναι το ξεπούλημα της εθνικής "δημόσιας" περιουσίας και όχι η ταξική επίθεση των ντόπιων αφεντικών στον πολυεθνικό εργάτη. Από την άλλη το πρόβλημα δεν είναι ο διαμεσολαβητικός χαρακτήρας του κράτους μεταξύ εργατικής τάξης και κεφαλαίου, αλλά η διεθνής συνομοσία και οι πολυεθνικές που απειλούν το εθνικό συμφέρον. Πίσω από τη βιτρίνα της ιδεολογικής ταμπέλας κρύβεται η πραγματικότητα. Τόσο ο κατ'επίφαση διεθνισμός όσο και ο αντι-ιμπε-

Καταλήγοντας, λέμε ότι ο οικονομικός εθνικισμός είναι πάντα με την πλευρά των αφεντικών. Τί άλλο θα μπορούσε να είναι ο μύθος της "ψωροκώσταυνας" και της "υπανάπτυξης", εκτός από σημείο συνάντησης εδώ και δεκαετίες της αριστεράς με τη δεξιά; Σε κάθε περίπτωση, η συναίνεση με την ψευδή κοινότητα του έθνους ή του λαού είναι στήριξη των στρατηγικών επιλογών του ελληνικού κεφαλαίου κατά τη δεκαετία του '90. Επιλογών που αφορούν την ενδυνάμωσή του τόσο στο εσωτερικό όσο και στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας, και αποτελούν άμεση επίθεση στο προλεταριάτο, αφού απαιτούν από αυτό εργατικότητα, πειθαρχία και συνεργασία.

δεν είναι το θέαμα που θα χτυπήσει την καρδιά του καπιταλισμού



**η ταξική πάλη
παραμένει ο
πραγματικός εφιάλτης
των αφεντικών**